

Sygn. akt III CSK 393/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa B. M. i A. M.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Okręgowego w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódek
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powódek solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powódek od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K. o zasądzenie kwot po 5 000 000 zł zadośćuczynienia na rzecz każdej z powódek na podstawie art. 417² k.c. w związku ze śmiercią ich matki na skutek zawału serca, doznanego w czasie jej osadzenia w areszcie śledczym.

Sąd drugiej instancji stwierdził między innymi, że osadzenie matki powódek w areszcie śledczym nie było bezprawne oraz że powódki nie wykazały istnienia związku przyczynowego pomiędzy tym zdarzeniem i pobytem matki w areszcie, a doznanym przez nią zawałem serca, w wyniku którego nastąpiła śmierć. Wskazał, że zgodnie z art. 6 k.c. na stronie pozwanej spoczywał ciężar dowodu, że jej działania nie były bezprawne zaś na powódkach spoczywał ciężar dowodu pozostałych przesłanek art. 417² k.c., w tym istnienia związku przyczynowego pomiędzy zgodnymi z prawem działaniami organów władzy publicznej, a śmiercią ich matki, co nie zostało wykazane.

W skardze kasacyjnej opartej na pierwszej podstawie, powódki jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazały przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Powołując się na wywód odnoszący się do zarzutów skargi kasacyjnej i wskazując, że dotyczy on w całości omówienia zagadnienia prawnego występującego w sprawie oraz istniejących w tej mierze rozbieżności w orzecznictwie, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdziły, że skarga kasacyjna dotyczy „niezwykle istotnego zagadnienia prawnego, które nie było poruszane w orzecznictwie Sądu Najwyższego a jest od dawna przedmiotem wypowiedzi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Kwestia rozkładu ciężaru dowodu w sprawach dotyczących szkód na osobie osadzonych w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stoi w pewnej sprzeczności z ogólną zasadą dowodzenia w polskim procesie cywilnym. Jawi się to jednak jako w pełni uzasadnione a nawet

konieczne rozwiązanie w przypadku dowodzenia zdarzeń obejmujących osoby w tak wrażliwej sytuacji jak pozbawienie wolności. Nadto w polskim orzecznictwie pojawił się jak na razie jeden głos (wyrok SA w [...]) akceptujący takie stanowisko. Zaskarżony wyrok zdaje się zmierzać w odwrotnym kierunku. Tym samym zachodzi również druga z podstaw przyjęcia kasacji określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, przewidziane w art. 398⁴ § 1 i 2 wymagania skargi kasacyjnej stanowią jej kreatywne, odrębne i równorzędne elementy, które podlegają osobnej ocenie sądów na poszczególnych etapach badania skargi kasacyjnej. Przewidziany w art. 398⁴ § 2 k.p.c. obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia wiąże się z instytucją tzw. przedsądu, polegającego m.in. na badaniu przez Sąd Najwyższy czy zachodzą przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, które może się zakończyć odmową przyjęcia skargi do merytorycznego rozpoznania. Jest to wymaganie równorzędne ale odrębne od wymagania przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, przewidzianego w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wskazanie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie nie może zastąpić obowiązku przedstawienia przez skarżącego odrębnego wywodu prawnego stanowiącego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż są to odrębne przesłanki skargi kasacyjnej badane przez Sąd Najwyższy na różnych etapach jej rozpoznania. W ramach przedsądu Sąd Najwyższy może oceniać jedynie, czy skarżący wykazał, że w sprawie występuje choćby jedna z przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i jedynie w wyniku pozytywnej oceny tej kwestii i przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, może badać, już na etapie merytorycznej oceny skargi, wskazane w niej podstawy i ich uzasadnienie. Oba te konieczne elementy skargi kasacyjnej muszą więc być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, nie wystarczy - dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - odwołanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001/10/157,

z dnia 12 lipca 2007 r. V CSK 199/07, z dnia 28 lutego 2011 r. I UK 379/10 i z dnia 8 lipca 2014 r. I UK 65/14, niepubl.).

Z powyższych względów nieskuteczne jest odwołanie się skarżących do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jako uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Natomiast analiza samego, zawartego w odrębnym wywodzie, uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do oceny, że nie zostało w nim wykazane, iż w sprawie występują przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Zagadnienie prawne nie zostało w odpowiedni sposób sformułowane, jako abstrakcyjne pytanie prawne o charakterze uniwersalnym, powstałe na tle określonego przepisu prawnego, nie przedstawiono żadnych kontrowersji ani rozbieżnych ocen prawnych jakie zagadnienie to wywołuje ani nie wykazano, że mają one tak istotny i poważny charakter, iż wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, koniecznego nie tylko do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy lecz przydatnego także dla rozwoju judykatury (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.).

Podobnie należy ocenić odwołanie się do konieczności wykładni przepisów prawa. W uzasadnieniu tej przesłanki przedsądu nie wskazano przepisu prawa wymagającego wykładni, jej koniecznego zakresu ani pogłębionej analizy wątpliwości interpretacyjnych jak również rozbieżnych orzeczeń sądowych (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2008 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.).

Orzeczenia sądowe przytoczone w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych zapadły na tle odmiennych stanów faktycznych i prawnych, gdyż dotyczą odpowiedzialności Państwa za bezprawne działania lub zaniechania władzy publicznej i związanego z tym rozłożenia ciężaru dowodu, a nie odpowiedzialności przewidzianej w art. 417² k.c. Skarżące nie przedstawiły żadnych argumentów

przemawiających za przeniesieniem stanowiska zajętego w tych orzeczeniach na grunt odmiennej odpowiedzialności Państwa przewidzianej w art. 417² k.c.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.